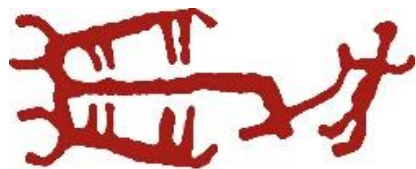

Verksamhetsberättelse 2020

Bohusläns
hembygdsförbund

Bohusläns hembygdsförbund (Bhf) är en regional paraplyorganisation för 100 kulturarvsföreningar. Bhf verkar för att stödja och stärka medlemsföreningarna i arbetet med att bevara, använda och utveckla vårt gemensamma kultur- och naturarv samt att synliggöra och väcka intresse, känsla och förståelse för hembygden ur historisk, samtida och framtida perspektiv.

Bhf är sina medlemsföreningar och utgångspunkter för verksamheten är medlemsnytta, föreningsutveckling samt ökad tillgänglighet och delaktighet. Bhf arbetar för att stödja och stärka medlemsföreningarna utifrån föreningarnas behov och önskemål samt att inspirera och visa på nya perspektiv och sammanhang för medlemsföreningarna, utifrån Bhfs regionala perspektiv och omvärldsbevakning. Medlemsföreningar är hembygds-, kulturarvs-, samhälls-, båt-, släktforskarföreningar, arbetslivsmuseer och bildarkiv. Bhf har också enskilda medlemmar. Bhfs verksamhetsområde motsvarar f.d. Göteborgs och Bohus län och Bhf är ett av 26 regionala hembygdsförbund med Sveriges Hembygdsförbund (SHF) som riksorganisation. SHF är en av Sveriges största folkrörelser med en halv miljon medlemmar.

Organisation. Verksamheten utgår från stadgar, verksamhetsinriktning, budget och verksamhetsplan. Bhf har stöd av två tjänster, anställda av Bohusläns museum: en kanslist och en kulturarvskonsulent. Årsmötet väljer styrelse och styrelsen utser arbetsutskott och arbetsgrupper.

Verksamhetsinriktning 2018-2020 Fokusområden: Landskap; Unga och hembygden; Digitalisering och Samlingar. Varje fokusområde har en arbetsgrupp med styrelseledamöter och i vissa fall med representanter från t.ex. medlemsföreningarna. Verksamheten utgår från ledorden: Medlemsnytta; Samverkan; Öppenhet; Nå och angå – tillgänglighet och delaktighet för alla; Bidra till en hållbar samhällsutveckling samt Bevara, använda och utveckla vårt gemensamma dynamiska kulturarv.

Ny verksamhetsinriktning för 2021-2023 antogs av årsmötet. Fokusområden: Landskap; Samlingar; Maritimt kulturarv och Bohuslän kring 1658.

Bhfs medlemsföreningars arbete är ovärderligt! I många kommuner är kulturarvsföreningarna navet när det gäller kultur- och naturarv. Föreningar förvaltar och visar byggnader, föremål, foton, arkiv och immateriellt kulturarv som traditioner, hantverkskunskap, muntligt berättande och mycket mer; föreningarna arrangerar en mängd aktiviteter; fungerar som sociala mötesplatser; är platser för generationsmöten; arena för livslångt lärande; resurs för bland annat skolan; är besöksmål och bidrar till lokal utveckling samt att föreningarnas samlingar och kunskap utgör en grund för vårt gemensamma minne.

Styrelse: ordförande Ingrid Kennborn, Ljungskile, vice ordförande Mats Ekberg, Åstol och Berit Mellgren, Hällevadsholm, kassör Eva Tisell, Hällevadsholm. Övriga ledamöter: Christer Andersson, Henån, Ann-Sofie Bernhardsson, Mollösund, Maria Fast, Utby, Karin Hjårling Karlsson, Strömstad, Gun Jarnedal, Brastad, Ingemar Johansson, Uddevalla, Björn Jönsson, Lerum, Gunnar Klasson, Uddevalla, Anna Olsson, Bokenäs, Fredrik Olsson, Säve och Lars Eric Olsson, Göteborg. Vid årsmötet, som p.g.a. pandemin hölls först i september, valdes Lars-Olof Olsson, Kungälv och Lars-Inge Stomberg, Jonsered in i styrelsen. Maria Fast och Björn Jönsson avgick vid årsmötet. Styrelsen har sammanträtt sju gånger och arbetsutskottet sex gånger under året. P.g.a. pandemin kunde inte styrelsen genomföra några gemensamma resor eller studiebesök som styrelsen brukar göra.

Övriga förtroendevalda. Valberedning: Ulla Tisell, Kville, sammankallande, Ingvar Ekbrand, Kungälv, Carl-Johan Starck, Hunnebostrand, Lars-Inge Stomberg, Jonsered och

Karl Axel Åkesson, Tjärnö. Vid årsmötet i september förändrades sammansättningen i valberedningen: Carl-Johan Starck och Lars-Inge Stomberg avgick och Maria Fast valdes in som ny ledamot i valberedningen.

Revisorer ordinarie: Thorsten Sahlgren, Svanesund och Henry Bäckström, Uddevalla, ersättare: Ingvar Bragd, Säve, och Lennart Hansson, Uddevalla.

Medlemmar. Under året har Bhf haft 100 medlemsföreningar. Totalt har Bhf drygt 25 000 medlemmar som utgör en del av de nära 100 000 medlemmarna i hembygdsrörelsen i Västra Götaland. Medlemmarna visar genom sitt medlemskap att de värnar vårt kultur- och naturarv och den verksamhet som kulturarvsföreningarna bedriver.

Bhfs kansli. Bhfs kanslist, Unni Andersson, och Bhfs kulturarvskonsulent, Marika Russberg, är anställda av Bohusläns museum och ingår i museets enheter Intern service respektive Kulturmiljö. Detta skapar en naturlig länk mellan Bhf, Bohusläns museum och medlemsföreningarna. Museet utgör en viktig resurs för föreningarna genom rådgivning och praktiskt stöd. Bhfs kanslist fungerar som en länk mellan medlemsföreningarna och Bhfs styrelse. Kulturarvskonsulenten initierar och driver projekt, arbetsgrupper och nätverk, arrangerar kurser, temadagar m.m., är redaktör för Bhfs tidskrift Bohusarvet och webbplats.

Årsstämman ställdes in p.g.a. pandemin och ett digitalt årsmöte med poströstning hölls den 27 sept med delar av styrelsen samlade på Bohusläns museum och möjlighet för medlemmar att delta i årsmötet via länk.

Mottagare av Bhfs förtjänstplakett 2020: Bengt Olsson, Spekeröd hembygdsförening och Lennart Olsson, Jörlanda och Stora Höga hembygdsförening.

Mottagare av Bohusläns hembygdsförbunds hedersdiplom 2020: Fleming Arvidsson och Dick Johansson, Tanums hembygdsförening, Ove Johansson, Säve-Rödbo hembygdsförening, Stig Larsson, Jörlanda och Stora Höga hembygdsförening och Per Arne Skansen, Partille hembygdsförening.

Stiftelsen Bohusläns museum. Bhf är medstiftare till Bohusläns museum och representeras i dess styrelse av Gunnar Klasson, andre vice ordförande och Mats Ekberg med Björn Jönsson och Ingrid Kennborn som ersättare.

Stiftelsen Johannes Plates Kulturminnesfond. Bhf förvaltar fonden och ledamöter i Bhfs styrelse är också ledamöter i stiftelsen: Mats Ekberg som ordförande och Eva Tisell som kassör. Bohusläns museums chef Annette Prior är fondens sekreterare.

Kulturnämndens verksamhetsstöd. Kulturnämnden lämnar sedan 2016 ett långsiktigt verksamhetsstöd till Bhf. Verksamhetsstöd ges till organisationer som ses som en del av Västra Götalands infrastruktur för kultur. Organisationer som får verksamhetsstöd ska: ha fokus på insatser som gynnar regionalt samarbete och utvecklar synergieffekter som kommer Västra Götaland till del; bidra till att skapa ett hållbart Västra Götaland, socialt, ekonomiskt och miljömässigt; genomföra insatser för att gynna nyskapande och vidga deltagandet – att nå och angå fler invånare samt vara ett stöd för sina medlemsföreningar så att dessa kan utvecklas som aktörer i civilsamhället.

Samverkan sker, som nämnts ovan med Bohusläns museum som Bhf har ett nära samarbete med, och aktörer som Studieförbundet Vuxenskolan genom samverkansavtal; Förvaltningen för kulturutveckling; Innovatum; Naturskyddsföreningen; kommuner; skolor samt i nätverk och samverkansgrupper som t.ex.: HembygdVäst – hembygdsförbunden i Västra Götaland (VG). KAV – KulturArvVäst - hembygdsförbunden i VG tillsammans med NAV – industrihistoria och arbetslivsmuseer i Väst och Maritimt i Väst; Hus med historia – samverkansform för kulturmiljöfrågor, se vidare under Landskap. Bhf är anslutet till Sveriges hembygdsförbund (SHF) och Bhf deltar i SHFs ordförande-träffar, konsulentträffar, försäkringskonferenser, referensgrupper m.m. samt representeras vid riksstämman. Under pandemiåret har dialogen mellan SHF och medlemsföreningarna ökat i och med att de digitala mötena har utökats och SHF har haft en rad digitala aktiviteter, allt ifrån kurser till dialogmöten med medlemmarna.

Dialog medlemsföreningar och föreningsutveckling

Kretsträffar. Bhfs medlemsföreningar ingår i kretsar som omfattar en eller två kommuner. På kretsträffar möts föreningar för erfarenhetsutbyte, för samverkan och för att diskutera frågor som Bhf önskar få respons på. Ofta deltar styrelseledamöter från Bhf och kulturarvskonsulent i träffarna och i flera kretsar deltar också representanter från

Studieförbundet Vuxenskolan och kommunen. Under året har kretsträffar hållits digitalt liksom digitalt 11-kaffe samt tematräffar kring t.ex. torpinventeringar.

Föreningsutveckling: materialet Dialogduken presenteras vid kretsträffar och andra träffar. Studieförbundet Vuxenskolan erbjuder föreningarna processledning kring materialet.

Kurser och andra aktiviteter brukar förläggas hos föreningar och studieförbund. P.g.a. pandemin har i stort sett alla aktiviteter som möten och kurser varit digitala under året. Genom att Bhf är kärnaktör i Prisma Västra Götaland erbjuds medlemsföreningarna ett stort utbud av kurser och andra aktiviteter inom Prisma, som t.ex. kurser i sociala medier, prismavg.se, Museiresan m.fl. Bhf arrangerade en kursserie om Föreningsarbete i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan utifrån materialet I förening.

P.g.a. pandemin var Bhfs årsmöte digitalt och de förtjänsttecken som brukar delas ut vid stämman delades istället ut genom att Bhfs ordförande Ingrid Kennborn och vice ordförande Berit Mellgren besökte mottagarna. I flera fall mötte ett par personer från föreningen upp och i vissa fall möttes ett par föreningar samtidigt. Detta gav möjlighet till samtal mellan föreningsrepresentanter vilket var värdefullt både för föreningarna och för Bhf.

Kulturarvet som besöksmål startade under året. Projektet syftar till att kulturarvsföreningar skapar nya upplevelser och erbjudande till besökare utifrån målgruppsanalyser och rådande trender i besöksnäringen; kulturarvsföreningarnas besöksmål bidrar till attraktiva platser och kulturarvsföreningarna som en aktiv aktör i besöksnäringen. Processen leds av delar av Prismas kulturturismgrupp med bl.a. Bhfs kulturarvskonsulent. Projektet har fått stöd från Västra Götalandsregionen.

Fokusområde Landskap

Hembygden i landskapet är ett nytt projekt som drivs av hembygdsförbunden i regionen tillsammans med Förvaltningen för kulturutveckling. Projektet dockar an till Landskapsobservatorium Västra Götaland. I Hembygden i landskapet uppmärksammas landskapet i dåtid, nutid och tillsammans med unga, i framtiden. Andra perspektiv är kulturarvsföreningar som aktör och resurs i lokalsamhället kring samhällsutveckling och hållbarhet. Projektet har fått stöd från Västra Götalandsregionen.

Allt berättar historia: kulturarvsföreningar besöker de utvalda kulturmiljöerna i sin kommun och inventerar dem utifrån perspektiv som tillgänglighet, omhändertagande m.m. Pilotprojekt på Orust med Orust hembygdsråd i samband med att kommunens kulturmiljöprogram uppdaterades. För föreningarna innebär Allt berättar historia också föreningsutveckling, delta i nya sammanhang, locka nya målgrupper m.m. Bhf är projektägare för Allt berättar historia. Utvärdering av pilotprojektet på Orust var planerat att hållas under året med Orust hembygdsråd, Orust kommun, Bohusläns museum och Bhf, men p.g.a. pandemin sköts detta på framtiden.

Samverkansgrupp Hus med historia är ett samverkansforum för frågor kring kulturmiljö med hembygdsförbunden i regionen, Bohusläns museum, Västergötlands museum, NAV, länsstyrelsen och Förvaltningen för kulturutveckling. Från hösten 2019 fokuserar gruppen på tema kvarnar, den planerade temadagen om kvarnar under året fick skjutas på framtiden p.g.a. pandemin. Gruppen startade en Facebooksida, Kvarnar i väst, för att kunna hålla kontakt med kvarnintresserade och dela tips och kunskap.

Kurs i knackelie. För fjärde året i rad arrangerades kurs tillsammans med Bohusläns museum och Studieförbundet Vuxenskolan, i år i Bottna med Bottna hembygdsförening som värd. Under sommaren var det möjligt att arrangera kurser för ett mindre antal deltagare och kursen blev som vanligt snabbt fullbokad. Kursledare är Mats "LieMats" Rosengren.

Torp och kvarnar. Orust hembygdsråd startade under året arbete med torp- och kvarninventeringar, Bhf tillsammans med rådet arrangerar träffar kring torpinventeringar.

Årets slätterängsskötare. Bhf har en representant i arbetsgruppen som leds av länsstyrelsen. Varje år utser gruppen en person eller förening till Årets slätterängsskötare.

Fokusområde Unga och hembygden

Hembygd 2.0 – hitta berättelsen. Projektets mål är att levandegöra lokala historier och kulturarv med film/digitala berättelser genom gemensamt lärande genom generationsmöten. Under året har flera delprojekt drivits i Bhfs medlemsföreningar. Projektet har fått

stöd av Västra Götalandsregionen och Fyrbodals kommunalförbund. Under året planerades för aktiviteter tillsammans med Förvaltningen för kulturutveckling/ Kulturkatalogen: göra korta filmer som presenterar föreningarna och deras besöksmål. Ett par tester gjordes men övrigt fick skjutas på framtiden p.g.a. pandemin.

På spaning efter hemma. Bhfs skolprojekt med syfte att elever och lärare ska upptäcka, uppleva och utforska sin hembygd med kulturarvsföreningar som alternativa lärmiljöer och kunskapsresurs. Bhf och medlemsföreningar delar ut prispengar till medverkande klasser.

Från dinosaurer till mormor-från baktid till framtid. Projektets syfte är att inspirera till fler inslag av kulturarv i förskolan och samverkan mellan förskola, museum och kulturarvsföreningar. En metod har utvecklats som innehåller besök i förskolor av förening; besök i en kulturmiljö/alternativ lärmiljö med prova-på-sysslor som förr i tiden; samt utställningar. Övergripande teman är hållbarhet och återbruk. En inspirationsskrift har producerats och under året ett tipshäfte som kompletterar inspirationsskriften. Under året gjordes filmer om projektet, planen var att arrangera inspirationsdagar för förskolor och kulturarvsföreningar men som fick ställas in p.g.a. pandemin.

Projektet har uppmärksammats med ett hedersomnämmande av OMEP – World Organisation for Early Childhood Education och projektet var tänkt att presenteras på OMEPs världskongress i Aten, men kongressen sköts på framtiden p.g.a. pandemin; projektet godkändes som ett kulturarvsårsprojekt av Riksantikvarieämbetet under Europeiska kulturarvsåret; projektet nominerades av OMEP till Svenska Unescopriset. Projektet har fått stöd från Thordénstiftelsen.

Skagerraks kapare. I samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan och Lysekils kommun har det nära tioåriga samarbetet Havet förenar utvecklats och utställningen Svarta Örn har omskapats till en vandringsutställning, Skagerraks kapare, med tillhörande aktiviteter för främst målgruppen barn och unga. Kulturarvsföreningar kan låna utställningen och Studieförbundet Vuxenskolan är resurs för föreningarna kring utställningen och tillhörande aktiviteter. Under sommaren visades utställningen och aktiviteter i form av unboxing hölls hos Åstols hembygdsgrupp och Flatö-Malö hembygdsförening.

Fokusområde Digitalisering och samlingar

Prisma Västra Götaland: ett samverkansprojekt mellan ideella och offentliga kulturarvsaktörer i Västra Götaland där bl.a. Bhf är av kärnaktörerna. Prismavg.se är en digital arena för berättelser om människor, platser och händelser från 1850 från till idag. Bhf deltar i Prismas arbetsgrupper Kulturturismgruppen och Samverkansgruppen.

Hembygd 2.0 – hitta berättelsen, här är det digitala i fokus genom att korta filmer/ digitala berättelser skapas utifrån föreningars samlingar och kunskaper. Filmerna finns tillgängliga för alla i flera sociala medier. Inom projektet stärks deltagarna digitala kompetens och medie- och informationskunnighet. Läs mer ovan.

Digitala mötesverktyg. I och med pandemin har behovet att kunna mötas och hålla kontakt digitalt ökat och med stöd från Studieförbundet Vuxenskolan har kurser, prova-på, digitalt 11-kaffe m.m. arrangerats för medlemsföreningarna. Lathundar för digitala möten och digitala årsmöten har erbjudits föreningarna och stöd från Vuxenskolan kring det praktiska kring digitala möten.

Digital samlingsförvaltning är ett viktigt område för kulturarvsrörelsen. En gemensam arbetsgrupp för hembygdsförbunden i regionen har bildats där Bhf ingår. Målet är att undersöka kulturarvsföreningarnas status och behov kring digital samlingsförvaltning, föra dialog med andra aktörer och ge stöd i dessa frågor till medlemsföreningarna.

Tema demokrati

Inför 2021, då det är 100 år sedan demokratins genombrott i Sverige, är Bhf delaktig i Bohusläns museums projekt MOD2021 – rösträttskämpar i Bohuslän, Bhfs medlemsföreningar kan få tillgång till affischutställning att visa; uppmuntras att lyfta den ideella föreningen som ett exempel på demokrati samt att berätta om personer på platsen som arbetat/arbetar med demokrati på olika sätt. Flera av Bhfs medlemsföreningar är engagerade i arbetet med projektet, arrangerar aktiviteter på tema demokrati osv.

Inom Prisma VG planeras för aktiviteter på tema demokrati under 2021.

Publicering m.m.

Bohusarvet utkommer med fyra nummer om året, i år med temanummer om Maritimt kulturarv; Hemester och Demokrati. Redaktionsrådet träffas fyra gånger om året och består av Anna Olsson, redaktören för Bohusarvet Marika Russberg och Lars Rydbom.

Årets hembygdsbok, hembygdsskrift och Övriga publikation utses varje år bland publikationer som Bhfs medlemsföreningar utgett eller varit delaktiga i utgivningen av. Jury 2020: Gun Jarnedal, styrelseledamot Bhf, Gunnar Malm, f.d. ordf. Bhf samt Bhfs kulturarvskonsulent Marika Russberg.

Två böcker utsågs till Årets hembygdsbok 2019: *M/S Nolhötten & skepparen Stellan Johansson, en historisk resa i Hamburgsund och Fjällbackas skärgårdar*. Text Gerhard Borgljung, Hamburgsunds bildarkiv, bilder Barbro Graf och Marstrand. *Staden. Människorna. Händelserna*. Av Elisabeth Kaldén i samverkan med Marstrands hembygdsförening. Årets hembygdsskrift 2019: *Årsskrift 2019*. Utgiven av Kode hembygdsrets. Hedersomnämning Årets hembygdsskrift 2019: *Söbben nu och då*. Av Elisabeth Karlsson. Utgiven av Orust släktforskare. Årets övriga publikation 2019: *En liten bok om ekar*. Av Lars Magnus Olvesson. Utgiven av Ljungskileortens hembygdsförenings natur och miljökommitté. Hedersomnämning Årets övriga publikation 2019: *Fem berättelser om Grebbestad förr i tiden*. Utgiven av Kulturföreningen Gamla Grebbestad.

Bhfs internetbokhandel - Hembygdslitteratur. Här har medlemsföreningar möjlighet att marknadsföra och sälja sina publikationer. Föreningar som medverkar med publikationer på Hembygdslitt.se presenteras också på webbplatsen. Under året gjordes en rad förbättringar av webbplatsen och under pandemiåret ökade försäljningen markant på Hembygdslitt.se.

Upptäck ditt smultronställe. Vartannat år trycker Bhf en broschyr med detta namn där medlemsföreningarna presenteras med bild samt på karta. Syftet är att synliggöra medlemsföreningarna som besöksmål. Broschyren finns tillgänglig hos medlemsföreningarna, på turistbyråer, på Bohusläns museum m.fl. platser.

Digitala nyhetsbrev skickas ca 1 gång/månad till medlemsföreningarna. Med start under pandemiåret påbörjades också utskick av tematiska nyhetsbrev/tipsblad kring olika ämnen, allt från arkiv och digitalisering till aktiviteter för barn och unga, marknadsföring och föreningsutveckling.

Teman och mässor

Gustafsbergsdagarna, Släktforskardagarna och Bondens dagar som Bhf brukar medverka i ställdes in p.g.a. pandemin.

Sist, men inte minst

I december tilldelades Bhf Thordénstiftelsens Alternativa Bohuspris som delades ut till organisationer som ställt om p.g.a. pandemin. Bhf tillsammans med 13 av medlemsföreningarna tilldelades prispengar, diplom och böcker. Bhfs ordförande Ingrid Kennborn delade ut Thordénstiftelsens priser till medlemsföreningarna och detta skapade värdefulla möten med medlemsföreningarna under detta år som inte givit möjlighet till så många fysiska möten. Bhfs styrelse är mycket glada och tacksamma för att ha tilldelats priset och prissumman kommer att användas för aktiviteter på tema demokrati under 2021.

Bohusläns hembygdsförbunds styrelse ser tillbaka på ett verksamhetsår som präglats av pandemin. Aktiviteter har fått ställas in, men en stor del av verksamheten har ändå kunnat bedrivas genom att ställa om – digitala möten och träffar i projekt och nätverk m.m. har ersatt de fysiska och dialogen och kontakten med medlemsföreningarna har fått ske på nya sätt. Fokus har varit stöd till medlemsföreningarna kring att ställa om istället för att ställa in, att tänka nytt och kreativt, att stötta kring digitala mötesverktyg och hålla kontakten med föreningarna i denna märkliga och besvärliga tid, men som också utvecklat kulturarvsrörelsen som tagit stora kliv framåt kring det digitala, fått tid att reflektera över verksamheten och tänka nytt.

/Styrelsen för Bohusläns hembygdsförbund

Hembygdsrörelsens vision

En levande hembygd öppen för alla. Vi ska värna kulturarvet över tid, vi ska vara en välkomnande rörelse som möter människors kulturarvsintresse, vi ska verka i lands- och stadsbygd och vi ska spela en aktiv roll för en hållbar samhällsutveckling.